

Ar žvalga

Nr. 74

SESTADIENIS, 1946 M. LAPKRIČIO 16 D.

II metai

■ DAUGIAU NUSILEISTI NEGALIMA

New Yorkas, XI. 15. Socialinių, kultūrinių ir humanitarinių reikalų komisijoj toliau buvo svarstomas DP tarptautinės globos institucijos suorganizavimo klausimas.

Jugoslavijos atstovas tvirtino, kad dabar prie Jugoslavijos sienos yra sukoncentruota didelė skaičiai Jugoslavijos piliečių, kurie savo stovyklose atlieka karines mankštas. Jie kariavo prieš Jugoslaviją italų ir vokiečių eilėse ir šiandien nenori grįžti į savo tėvynę, prieš kurią papildė nusikaltimus. Tie desperatiški elementai šiandien yra pasiruošę bet kokiai militarinei avantiūrai prieš savo tėvynę. Dėl to jis siūlė nutraukti tarptautinę pagalbą asmenims, kurie negrįžta į savo tėvynę.

Jugoslavijos pasiūlymas, dėl savo neobjektyviškumo, susilaukė visuotinio komisijos narių nepatvirtinimo ir jį pats Jugoslavijos atstovas atsiėmė.

Po to Jugoslavijos atstovas pasiūlė Ispanijos DP teikti tarptautinę globą, kol bus nuverstas Franco režimas Ispanijoje ir kol jie galės grįžti savo tėvynėn.

Sis pasiūlymas buvo priimtas vienu balsu.

Šiandieniniame numeryje įtakingiausias JAV dienraštis The New York Times karo pabėgėlių ir išblaškytų asmenų reikalui deda vedamąjį straipsnį.

Jame pabrėžia, kad Sovietų S-ga ir jos orbitoj esą slavų kraštai deda visas pastangas sutrukdyti tiems asmenims tarptautinės globos organizacijos sukūrimą. Veik visi DP yra komunizmo priešai ir jie nenori grįžti į savo tėvynes, kuriose viešpatauja sovietai. Jie nėra fašistai ir jų vienintelis nusikaltimas yra tas, kad jie bėgo nuo komunizmo, kurį jie gerai pažįsta. Sovietai siekia juos pastatyti prieš alternatyvą: mirti iš bado, ar grįžti į savo tėvynes.

Straipsnis baigiamas šitokiu pasisakymu: Azilo teisė yra elementariausia ir esminė žmogaus teisė ir čia nusileisti daugiau jau negalima.

Prieš keletą dienų, kalbėjusi DP ateities reikalų p. E. Roosevelt, energingai ir griežtai pasisakė prieš sovietų reikalavimą šelpti tikrai tuos DP,

kurie sutinka grįžti į savo tėvynes. Ji tvirtino, kad toks pasiūlymas griežtai prieštarauja formaliam Londone įvykusio JTO plenumo nutarimui dėl „pokarinių sąlygų“ aukų.

„Visi asmenys, kurie atsako grįžti į savo kilmės kraštus, ji pareiškė ir padarė ypatingą iliuziją į pabaltiečius, nėra fašistai“.

PRANCŪZIJOS KOMUNISTŲ REIKALAVIMAS

Paryžius, XI. 16. Komunistų partiją pareikalavo sau ministro pirmininko portfelio naujame kabinete. Be to, kompartija pakvietė socialistus bendradarbiauti naujoje koalicijoje.

GINČAI DĖL VETO TEISĖS

New Yorkas, XI. 16. Politinė ir saugumo komisijoj Australijos atstovas smarkiai puolė Sovietų S-gą, kad ji bent 10 kartų piktam išnaudojo savo veto teisę. Jis naudojimą siūlė apriboti ir ja būtų leista naudotis tikrai tokiomis atsitikimais, kai gresia pasaulio saugumui.

Kubos atstovas reikalavo, kad JTO plenumas 2/3 balsų dauguma pakeistų veto teisę. Panašius reikalavimus išreiškė ir Filipinų atstovas.

Tuo tarpu Lenkijos atstovas išvedžiojo, kad vietoj veto teisės, nieko geresnio nebus galima išrasti. Jis siūlė veto teisę palikti nepakeista.

Derybos dėl Triesto gubernatoriaus

New Yorkas, XI. 16. Molotovo reikalavimas Triesto parlamentui suteikti daugiau teisių, susilaukė griežto Beveno pasipriešinimo. Jis reikalavo, kad gubernatorius turėtų veto teisę skiriamajai policijos vadą, nes kitaip jis bus marionetė.

Byrnes taip pat tvirtino, kad, jei policija bus kontroliuojama parlamento, niekada nepasiseks įvesti tvarkos. Toliau Byrnes pabrėžė, kad gubernatoriaus teisės yra svarbiausias Triesto statuto straipsnis. Ir, jei dėl jo nebus susitarta, tai kitų Molotovo pataisų neverta nė svarstyti.

BBC korespondentas rašo, kad Byrnes ir Bevinas nenu-

DISKUSIJOS DĖL VOKIETIJOS JOS

Londonas, XI. 15. Debatuose apie Vokietijos maitinimo problemą, kalbėjo buv. Anglijos užs. reik. ministras A. Eden.

Jis pareiškė, kad Potsdamo susitarimas dėl Vokietijos ūkinės vienybės turi būti arba visas įgyvendintas, arba visas atmestas. Vykdamas tą susitarimą dalimis, jis neturi jokios vertės. Toliau Edenas pabrėžė, kad rusai nė piršto nepajudina Vokietijos ekonominei vienybei kurti. Gale jis nurodė, kad reikėtų sustabdyti britų zonoj vykdomus fabrikų išmontavimus ir jų atidavimą reparacijų s-ton. rusams, nes tie fabrikai yra gyvybiniai svarbūs atkuriant Vokietijos ūkį.

VETO TEISĖS

JAV atstovas Connally pasisakė prieš piktam naudojimą veto teisės pabrėždamas, kad veto gali būti naudojamas tikrai tada, kai yra grėsmė pasaulio saugumui. Toliau jis pridūrė, kad nė viena valstybė negali būti savo reikalų teisėja.

Vyšinskis pareiškė, kad TSRS vyriausybė visomis priemonėmis gins didžiųjų valstybių vienybę prieš jų veiksmų vulgarišką kritiką. Jis pasisakė už veto teisės būtinumą. Prez. Rooseveltas taip pat, esą buvęs už tą teisę.

Nutarta pirmadienį susaukti specialią Saugumo Tarybos konferenciją veto teisei apsvarstyti.

sileis savo reikalavime dėl Triesto gubernatoriaus, kurį turi skirti Saugumo Taryba, teisių.

Praėjusios nakties posėdyje Molotovo pažiūra dėl Triesto gubernatoriaus teisių labai priartėjo anglosaksų pažiūrai. Molotovas jau sutiko, kad gubernatorius nebūtų atsakingas už administracinius aktus prieš miesto seimą, kad jis turėtų veto teisę dėl seimo patvarkymų, kad jis skirtų policijos vadą, kuris savo nuožiūra sudaro policijos kadrus, kad gubernatorius be pasitarimo su seimu sprendžia miesto administracinius reikalus.

Skerdynės Graikijoje

Londonas, XI. 15. Graikijos min. pirm. Tsaldaris šiandien spaudos atstovams pareiškė, kad paskutiniu laiku labai padažnėjo ginkluotų banditų įsiveržimai į Graikijos teritoriją iš kaimyninių kraštų. Prieš keletą dienų ginkluoti banditai žiauriu būdu išžudė visus 50 gyventojų Šiaurinės Graikijos kaime Skra. Nužudytųjų tarpe buvo daug vaikų ir moterų. Banditai pasitraukė į Jugoslavijos teritoriją ir jų pasitraukimą pridengė reguliarios Jugoslavijos kariuomenės daliniai. Ryšy su ta akcija, graikų kariuomenė turėjo skaudžių nuostolių.

Londonas, XI. 16. Graikijos vyr. štabo viršininkas išvyko į graikų kaimą Skra, kurio visus gyventojus išskerdė banditai, padėdami reguliarios jugoslavų kariuomenės. Jis pravė kvotą ir, jei pasitvirtins, kad tame barbariškame žygyje dalyvavo jugoslavų kariuomenė, Graikija visą tardymo medžiagą paskelbs viešai ir įteiks Saugumo Tarybai ir JTO plenumui atitinkamus skundus.

ALBANIJA VĖL PROTESTUOJA

New Yorkas, XI. 15. Šiandien Albanijos min. pirm. įteikė JTO gen. sekretoriui protesto notą dėl anglų karo laivyno akcijos Albanijos pakraščiuose. Tai jau antra protesto nota per dvi dienas.

Notoje Albanijos min. pirm. tvirtina, kad anglų minų gaudytojus Albanijos vandenys lydi stiprios karo laivyno formacijos pilname kautynių pasirengime. Iš anglų karo laivų nuolatos girdėti kulkosvaidžių salves ir tuo būdu anglai būtinai nori išprovokuoti incidentą.

BRITŲ POLITIKOS CENZŪRA?

Londonas, XI. 16. Po diskusijų dėl sosto kalbos, 58 britų parlamento atstovai darbičiai įteikė reikalavimą apsvarstyti britų užsienio politikai cenzūros reikalą.

Ateinantį pirmadienį tuo reikalu įvyks debatai. Vyriausybės politiką gins min. McNeal. Jei jo kalba nebus patenkintas parlamentas, bus pastatytas balsavimui pasitikėjimo vyriausybe klausimas.

SVARBUS NUTARIMAS NAŠLAICIŲ REPATRIACIJOS KLAUSIMU

„Naujienos“ 244 nr.: „Iš Lake Success, N. Y., kur posėdžiauja įvairūs Jungtinių Tautų Organizacijos komitetai, buvo neseniai pranešta, kad tremtinių našlaičių klausimu neseniai padarytas kompromisas: našlaičiai, kuriuos kas nors paėmė savo globon arba įsūnijo, paliks ten, kur jie dabar yra, o kiti našlaičiai bus repatrijuojami.“

ATVIRAS JAV ŽODIS

Po ano karo valstybių biudžetai vertė varžyti apsiginklavimą. Kad praėjusiam karui nebuvo apsiginkluota, parodė to karo pradžia. Prancūzija iš karto buvo parblokuota. D. Britanija pasiviro, o JAV tik pradėjo apmokytis atsarginius.

Visa eilė nusiginklavimo konferencijų buvo pasibaigusi nesėkme. 1934 metais šitas klausimas buvo visai palaidotas. Konferencijų išdavos nebuvo vertos delegacijų dienpinigių ir kelionpinigių. Nebuvo pajęgti susitarti dėl atskirų galybių apsiginklavimo santykio, kontrolės ir, karinės pajėgos mažinant, dėl atskirų valstybių suverenumo siaurinimo.

Dabartiniu metu toli net nuo tų išdavių, kuriomis anuometinis pokarinis laikotarpis galėtų pasigirti. Tuomet galybės nusiginklavo, dabar, galima tvirtinti, ginklas kalama visu spartumu. JAV stiprina sausumos kariuomenę, nesigina gaminanti atominį ginklą, kuris daro lūžį tradicinėje karinio pasiruošimo raidoje. Kiekviena galybė, kalbanti apie nusiginklavimą, siekia tik svetimą ginklą iš rankų išmušti. Milijoninės kariuomenės stovyklauja, o kuriamoji taika yra nuolatinėje karo grėsmėje. Dalinių karo židinių jau dabar turime nemaža, bet jie „taikos mylėtojų“ palaikomi, tarytum ateityje bus pasigesta ugnies visuotiniam karo gaisrui užkurti.

Nusiginklavimas tampa pamėkle, nes praeities tradicijos, psichologinės nuotaikos ir noras viešpatauti pasaulyje verčia kumštį laikyti paruoštyje. JTO galybė pastatyta ant smėlio pamatų, nes ji neturi jokios priemonės nenuoroms sudrausti.

Molotovas apie nusiginklavimą kalbėjo labai bendrai. Jis siūlė žygi daryti Pilnačiai. Tai reiškia, kad ji pavestų Saugumo Tarybą klausimą studijuoti, o pastaroji atsiklaustų žinovų nuomonės. Žinovai turi būti parinkti sutartinai, taigi vėl įklimpstama procedūros baloje.

JAV atsiskaito palaidoti atominį ginklą. Jos reikalauja, kad būtų sukurta veiksminga kontrolė, galinti užtikrinti, kad niekur nebus gaminamas atominis ginklas. Sovietai apie tokią kontrolę net kalbėti nenori.

JAV ATSAKYMAS

Dvikova tęsiama. JAV delegacijos pirmininkas Pilnatyje Warren Austin atsako Molotovui, kuris „nepasitikėjimo ir nesusipratimo šešėlyje mato JAV ir kitų JTO narių pavėsyje“. Jis užgia Molotovo taikingus ketinimus, bet taria: „Mes reikalaujame veiksmingo saugumo ir kontrolės

valstybių priedangoje esančio apsiginklavimo, kuris nusiginklavimo sutarties būtų uždraustas“. Delegacijos pirmininkas priduria: „Nusiginklavimas yra negalimas, kol nebus surasta pokariniame gyvenime taikaus sugyvenimo. Apiginklavimo varžymas gali būti daromas, tik pasiekus atitinkamą susitarimą karinėje srityje“.

Dėl svetur esančių karinių pajėgų Austin užbėga Molotovui už akių: „JAV vyriausybė įvertina Sovietų norą painformuoti apie jų karines jėgas, esančias svetur ir gali patikrinti, kad be atitinkamos vyriausybės sutikimo amerikiečiai kariai niekur nestovyklauja. Mes manome, kad šis siūlymas turi būti taikomas visoms karinėms jėgoms, t. y. esančioms savame krašte ir svetur“. Austin apgailestauja, kad iki šio meto nesudarytas pagal JTO statutą generalinis štabas, kurio uždavinys būtų rūpintis tarptautinio saugumo reikalu ir imtis priemonių užpuolimo atveju; JTO policijos įkūrimo reikalus pavėluotas dėl Sovietų atstovo kaltės.

Sąlysi viena kitai priekaištauja. Amerika, šandien žinanti savo pajėgumą pasauliui valdyti, taria aiškiai: ne nusiginkluosime, kol bus sukurta tarptautinis saugumas. O ta linkme iki šio meto dar nepajudėta.

KARINIS PASIRUOŠIMAS

Kai tarptautinės konferencijos tęsiasi mėnesiais, anglosaksų generalinių štabų viršininkai tarėsi ir susitarė. Gen. Eisenhoweris, revizituodamas marš. Montgomery, lankė amerikiečių įgulas. Reikšmingas jo atsilankymas nuolatinio konflikto ir įtempimo židinyje — Trieste. Dėl jo ilgai ginčytasi. Keturių galybių užsienių reikalų ministrai lapkričio 4 d. New Yorke, svarstydami Italijos taikos sutartį, vėl užkliuvo už Trieste. Bevinas aštriais žodžiais kaltino Molotovą, kuris ir dabar nenori pripažinti dviejų trečdalių dauguma taikos konferencijoje priimtų nutarimų. Aišku, tuo metu, kai diplomatai nesusikalba, turi skubėti kariai. Štai jų balsas.

Britų karinės įstaigos įgaliotas asmuo praneša, kad D. Britanijos ir JAV karinės žinybos yra susitarusios dėl visuotinio kariuomenių suvienodinimo. Šis standartizavimas — suvienodinimas apima sausumos, jūrų ir oro dalinius, prisitaikant prie amerikiečių karinės tvarkos. D. Britanijoje naujasis karo ministeris Alexander jau ruošiasi tą nutarimą įgyvendinti. Praktiškai suvienodinimo pusė — apiginklavimas amerikietiškais ginklais, kuriuos tieks JAV, nereiškia, kad D. Britanijos karo pramonė, kuri dabar

pertvarkoma pagal amerikietinius standartus, nustotų veikti.

Amerikiečių karinių sluoksnių žiniomis tas karinis suvienodinimas jau įgyvendinamas Kanadoje ir 20 valstybių Vidurio ir Pietų Amerikoje. A.F.P. korespondentas skelbia autoritetingo brito pareiškimą: „JAV D. Britanija, Kanada ir Pietų Amerika turi bendrą tikslą — gintis. Juk suprantama, kad užpuolimo atveju tos galybės gintųsi, vartodamos tą patį ginklą.“

Šis susitarimas rodo, kad anglosaksiški ir jų įtakoje esą kraštai sudaro santarvę. Galimas dalykas, kad amerikiečiai dės pastangas šią Karinę santarvę panaudoti JTO apsaugai. Taikos derybų metų vis dažniau prabyliama apie užpuolimą — agresorių. Jo vardas dabar dar neminimas, nors visi jį numano.

Gen. Jok L. Devers, sausumos kariuomenės generalinio štabo viršininkas, skelbia:

AMŽINOJI AUKSO KELIONĖ

Pasaulio bankų seifuose prieš prasidedant karui ramiai tūnojęs auksas, šio karo metu buvo vėl pajudintas. Dideli užpirkimai ir stambios transakcijos vertė auksą keliauti iš vienos valstybės į kitą, iš vieno kontinento į kitą ir atgal. Šio karo metu kreditorių-skolininkų santykius reguliavo auksas, nes buvo pasikeitę normalūs prekių ir kapitalo reguliavimo būdai.

Paskutiniiais metais pasaulio aukso gamyba žymiai nenuismuko ir ji nepasikeitė ir per metus jo iškasa apie 19 milijonų uncijų neskaitant Sovietų S-gos, o ji pagamina taip pat žymius, nors ir nežinomus, aukso kiekius. Aukso gamintojai yra didžiosios valstybės ir jos supirkdavo visą jų kraštuose pagamintą auksą. Tačiau, nežiūrint to, tų kraštų aukso rezervai paskutiniiais metais žymiai sumažėjo.

JAV, kurios iki šiol turėjo didžiausius pasaulyje aukso rezervus, nuo 1942 metų neteko aukso 2,5 milijardų dolerių vertės. Taip pat ir kiti stambieji aukso savininkai per šį karą neteko daug aukso. Pirmoji eilė Prancūzija, kuri po JAV turėjo didžiausius pasaulyje aukso rezervus. Iki 1942 metų ji dar turėjo 84,6 milijardų frankų vertės aukso, tačiau šandien ji neturi jau nė pusės to aukso. Didžioji Britanija turi visai nežymius aukso kiekius. Taip pat šio karo metu ir Sovietų S-ga išmetė žymius aukso kiekius užpirkdama įvairias karo medžiagas ir kitas prekes.

Tačiau iš didžiųjų valstybių seifų išplaukęs auksas atkeliavo į mažąsias ar vidu-

„Ateities karas bus pradėtas, greičiausia jo nepasakelbus. Jis pasibaigs, kaip ir kiti karai, kai priešininkai pasieks priešų širdį. JAV kariuomenė „National Guard“ yra pasiruošusi stoti karan, praėjus vienai minutei po trimto paskutinio atgarsio“.

Pasaulis ginkluojasi. Technika nukreipiama ne karui nukentėjusiems kraštams atstatyti, bet tobulinama naujam grovimiui.

Prieš šimtmetį tą balansą puikiai apibūdino rusų rašytojas Gercenas: „Aristokratinė Europa neturi saito su JAV ir Rusija. Kai Europa svarsto principus, Amerikoje brandinama laisvė, o Rusiją vis labiau sukaustoma grandimis. JAV ir Rusija yra du skirtingi socialiniai ir politiniai poliai, kurie savaip pergyveno vakarietišką raidą. Tie du kraštai, iki šio meto dar nerado būdo susitarti.“

Tas plataus masto palyginimas yra ypač įsidėmėtinas nūdien, kai šie kraštai lenktyniauja dėl pasaulio valdymo.

G. G.

tines valstybes ir perėjo daugiausiai Pietų Amerikos valstybių, išskiriant Argentina nuosavybėn.

Palyginus šiandieninius aukso rezervus su turėtais prieš prasidedant karui, kai kurių valstybių praturtėjimas yra stebinantis. Taip Brazilijos aukso rezervas iš 195 milijonų pezų pakilo iki 1786 milijonų. Čilės aukso rezervas iš 196 milijonų pezų išaugo iki 392 milijonų, Perū iš 8,7 milijonų iki 62,2 milijonų pezų, Kolumbijos iš 36,8 iki 226 milijonų pezų, o Meksikos aukso rezervas išaugo beveik dešimteriopai — iš 38 milijonų iki 342 milijonų pezų.

Tačiau ir Azijos kraštai prigludę daug anglosaksų ir prancūzų aukso. Tiksliai viena Indija negalėjo padidinti savo aukso atsargų, o jos sidabro rezervai laikė karo nukrito nuo 642 milijonų iki 197 milijonų rupijų. Bet Indijos nuostoliai auksu ir sidabru per šį karą buvo su kaupu padengti jos kapitalais užsieniuose, kurie nuo 1.130 milijonų 1939 metais padidėjo iki 17.296 milijonų 1945 metais. Tas pats įvyko ir su Iranu, kuris laikė karo savo aukso rezervus ir kapitalus užsieniuose penkeriopa padidino. Tuo tarpu Turkija per karą savo aukso rezervus iš 37 milijonų padidino iki 300 milijonų turkiškų svarų.

Karo metu didžiausi aukso kiekiai suplaukė ypatingai neutraliuosius Europos kraštus: Ispaniją, Švediją ir Šveicariją. Ispanijos aukso rezervas padidėjo iš 486 milijonų iki 1.213 milijonų pezų, Švedijos — iš 738 iki 1.036 mili-

(Keliama į 4 psl.)

KULTŪRINĖS NAUJIENOS

30 metų nuo Jack London mirties. Lapkričio 16 d. sukanka 30 metų nuo žymiojo amerikiečių rašytojo Jack London mirties. Gimęs 1876. I. 12 San Francisko mieste, Kalifornijoje, Jack London vėliau turėjo gana nuotykingą gyvenimą aukso kasyklose Klondyke, jūrose, Londono landynėse, rusų-japonų kare kaip karo korespondentas ir kitur. Tie išgyventieji nuotykiškai atsispindi jo romanuose, kurių Jack London parašė per trisdešimt. Pirmasis jo romanas „Vilko sūnus“ pasirodė 1900 m. Lietuvių kalboje turėjome Jack London „Martyną Idną“, „Jūros vilką“, „Saulės sūnų“, „Jo tėvų dievą“, „Baltąją iltį“ ir kt.

„Anglijos Balsas“ Lenkijoje. Varšuvoje pasirodė pirmasis su britų oficialia parama išleistas savaitraštis „Anglijos Balsas.“ Kaip BBC praneša, pirmieji 25.000 laikraščio egzemplioriai buvo išgrobstyti per dvi dienas.

Premija nuotykių romanui. Viena Paryžiaus leidykla įsteigė 75.000 frankų literatūrinę premiją, kuri kiekvienais metais bus skiriama už geriausią jaunimo nuotykių romaną. Jury komisija, kuri spės apie premijuotiną veikalą, sudaro dešimt nuo 12 iki 17 metų amžiaus jaunuolių.

Šeštadienio popietė

Pasikeitusi vertybių politika

Paryžiuje vienas atstovas, pabūjęs iš miego, anglosaksui staiga sušuko:

— Davaj čiai!

O New Yorke tas pats atstovas tam pačiam anglosaksui vėl staiga sušuko:

— Davaj DP! ...

Jau susitarė maitinimo klausimais

Korespondentai iš New Yorke pranešė, kad ten pagaliau pavyko susitarti mitybos klausimais. Posėdžių pertraukos metu sovietų delegatas bare pareikalavęs užkąsti.

— Gal paršiuo su krienais, jūsų geradėjybe? — paklausė kelneris.

— Ne, — griežtai pasipriešino delegatas.

— Tai gal viščiuką su sošu?

— Ne, — vėl buvo atmetas pasiūlymas.

— Šiūliau viščiuką be sošo, bet su vodka ...

— Da!

Tuo būdu, kompromiso pagalba, buvęs pasiektas susitarimas.

Skirtingos laisvės sąvokos

AP korespondentas aprašo linksną pokalbį tarp ameri-

Benjamino Gigli gastroliauja. Po septynerių metų pertraukos, garsusis italų tenorius Benjamino Gigli išvyko gastrolį į Angliją. Jį lydi dukterė Rina, kuri taip pat yra pirmieji dainininkė. Londono operoje, žiūrint karališkajai porai, Gigli dainavo Puccini „Bohemos“ Rudolfą, gi jo dukterė — Mimi partiją. Spektaklis praėjo didžiuliam pasisekime ir ovacijos geriausiam pasaulio tenoriui tęsėsi ketvirtį valandos.

EKRANO MARGUMYNAI

— Hollywoode pradėta sukurti pramoginė filma apie atominę bombą, pavadinta „Galo pradžia“.

— Shirley Temple tėvai už savo dukters vaidybą vaikiškose filmose uždirbo tris milijonus dolerių.

— Užsienio filmams Portugalijoje įvesti nepaprastai aukšti mokesčiai, kurių įnašais tautinis propagandos sekretoriatas nori finansuoti filmų gamybą.

— Prancūzų inžinierius Maurice Gerardin Merlin Grenoblyje išrado naują filmavimo aparatą, kuris per sekundę gali padaryti iki 100.000 nuotraukų.

— Numatoma kasmet iš JAV į Vokietiją atsiųsti po 48 amerikietiškas filmas. Pirmąją siuntą sudaro trys revuės filmos, po vieną filmą su Gary Cooper, Sonja Henie, Ingrid Bergman ir kt.

kiečių žurnalisto ir sovietų diplomato.

Po ilgesnio aiškinimosi apie demokratines laisves, amerikiečių žurnalistas, norėdamas savo tezę paremti gyvu pavyzdžiu, pareiškė.

— Aš galiu kada noriu nueiti į Vašingtono Baltuosius Rūmus ir sušukti: šalin Trumanas ir po to galėsiu laisvas išeiti ir man niekas neatsitiks.

Sovietų diplomatas nusišypsojo ir atsakė:

— Aš taip pat galiu kada noriu nueiti į Kremlių ir sušukti: šalin Trumanas! Man taip pat niekas neatsitiks.

Gyvena pagal Biblijos nurodymus

Sventame rašte yra pasakyta: „Jei kas meta į tave akmeniu mesk į jį atgal duona“.

Per savivaldybių rinkimus berlyniečiai nebalsavo už SED ir nerinko jo atstovų. Vadinasi, metė akmeniu į pačią „partiją“.

Tačiau SED atgal į berlyniečius akmeniu nemetė, o surinko daugumą jų ir išvežė ten, kur, anot piršlių melagių, „stogai lašiniiais dengti, gatvės sūriais grįstos, tvoros dėromis tvertos, o sodžėlės pilnos medaus bei pieno ...“

KELIONĖJE BŪK PILKAS IR MANDAGUS

Pastarųjų metų mūsų gyvenimas — nuolatinė kelionė.

Keliaujame. Tūli mūsų kelias ir ilgas nuotolius sukuria. Todėl traukiniuose ir autobusuose mūsų brolių galima net labai dažnai sutikti. Po vieną ir grupelėmis.

Keliavimas, aplamai, nepeiktinas dalykas. Turizmo propagandai nemažai pinigų išleidžiama. Prieš karą mes gal ir persėslūs buvome. Daugis labai sunkiai išsirengdavome dienos kelionei. Pav., iš Pilviškių į Klaipėdą. O dabar du šimtai kilometrų — vieni niekai. Į tokią kelionę mūsų brolis leidžiasi net žmonai nepranešęs. Na, iš tokio Tuebingeno dasimušti ligi Hamburgo, per tris zonas — kiek palniau. Bet ir tai ne ką didesnė problema, kaip anais laikais, pav., šakiečiui nuvažiuoti į Vilnių.

Įpratome keliauti. Tik bloga tai, kad bekeliuodami kartais užmirštame Juozo Vėžiko, to didžiojo keliauninko atsimintą posakį: „Kelionėje būk pilkas ir mandagus“. Tai gilios prasmės turį žodžiai, kuriuos derėtų išrašyti kiekvienoje stotyje, kiekviename traukinio vagone, šalia visokių reklamų ir geležinkelio administracijos skelbimų.

„Kelionėje būk pilkas ir mandagus“. Koks didelis keliauninko patyrimas slypi šiuose paprastuose žodžiuose. Išplečiant šią mintį galima būtų visą knygą prirašyti apie tai, kaip žmogus privalo elgtis kelionėje, kad išvengtų nemalonumų ir kitiems „negrąžintų ant nervų“.

Aplamai lietuviai yra lėtoke ir ramaus būdo. Neerzliūs ir santūrūs. Bet čia mes lyg ir pasikeitėme. Tokį įspūdį susidariai stebėdamas lietuviškai kalbančius keleivius. Žiūrėk, kur nors stotyje traukinio laukia grupelė tautiečių. Gražūs, augaloti vyrai ir merginos. Į juos atkreiptos visų akys, nes ta grupelė, skambią lietuvišką kalbą demonstruodama, šneka taip, tarsi prie krioklio stovėtu: vienas už kitą garsiau, vienas kitą perrekdami. Kalba susiriesdami, atsilošdami, plačiai gestikuodami, kvatodamiesi.

Vagone erdvės mažiau. Čia mūsų temperamentingieji vandrauninkai savo šūkalojimais, nesutvarkomam juokui ir išdaigininkų manieromis, užtrenkia traukinio bildešį, ar autobuso motoro užimą. Na, žinoma, kad kiti keleiviai neturi progos ir galimybės išsižioti. Jie, nesuprasdami mūsų gražios kalbos, tik galvas kraipo, niekaip negalėdami išsiaiškinti, kokios tautybės yra šie plačiagerkliai DP. Italai? Ne. Tie netokie augaloti ir daugiau brunetai. Rumunai? Ne. Lenkai? Gal ... lietuviai? Na, namuose lietuviai

ramūs ir santūrūs, galvoja vokiškai kalbąs bendrakaišvis. O žiūrėk kokie rėksniai kelionėje.

Arba vėl. Kyla ergelis dėl suolo kampo. Kažkas atsisosto, kažkas norėjo atsisėsti, kažkas nepaklausęs atsisėdo. Ir pasidėdė priekaištai, barginiai. Išimaisio kiti, kalba ir ginčai gyvėja, įgauna aštresnes formas, nuvažiuojama į tautinę ir tarptautinę politiką. Rezultate — visi po pusvalandžio išlipa iš traukinio ar autobuso, bet ginčo šalys dar ilgai nešiojasi patirtą įspūdį ir pyktį širdyse. Apie tai pakalbė ir su kitais, įvykių įvairiai komentuoja ir sudarinėja tam tikrą opiniją, kuri mums nėra pageidautina.

„Kelionėje būk pilkas ir mandagus“ posakio autorius, šitokiems tautiečiams vandrauninkams, kailį išpertų ne todėl, kad jie keliauja, bet todėl, kad jie kelionėje netinkamai elgiasi.

J. Kaukas

TRUMPAI IŠ VISUR

— Londono miestas yra užpirkęs užsieniuose Kalėdų šventėms 11 tūkstančių kalakutų.

— Čekų dienraštis „Lidova Demokracie“ aštriai užprotestavo prieš laisvą pardavinėjimą Prahos krautuvėse devynių kančių (bizūnų). Daug šių prekių savo laiką buvo užsakę vokiečiai ir po jų kapituliacijos pagaminti kančiai liko čekų fabrikuose.

— Paryžiuje įsisteigė Tarptautinė Sąjunga pavainikiams vaikams globoti. Sąjungos tikslas kovoti prieš pavainikiams vaikams neteisingus įstatymus.

— Iš Anglijos į Vokietijos britų zoną išvežta 1 milijonas porų batų.

— I Londoną atvyko vokiečių inžinieriai, kurie dirbs Vescot įmonėse. Algos per metus jie gaus po 600 svarų.

— Britų prekybos ministerija pasirašė sutartį su Sovietais, kurie pasižadėjo pristatyti Anglijai medvilnės už 10 milijonų svarų.

— Vienoje septyni jauni vieniečiai nubausti po 30 mėnesių kalėti už skutimą galvų austrų moterims, kurios draugauja su amerikiečių kariais.

— Respublikonų kandidatas Thad Grosscup per paskutinius JAV rinkimus buvo ištrinktas visiška balsų dauguma. Tačiau laimingasis kandidatas rinkimų rezultatus sutiko visiškai abejingai, nes jau savaitę prieš rinkimus buvo miręs.

Ryšium su tuo įvykiu dienraštis „Washington Herald“ rašo: „Rinkikai pareiškė, kad jiems verčiau negyvas respublikonas, negu gyvas demokrat“.

PADĖKA

Nuertingeno apskrityje stovyklų įsisteigimo metines minint, už paramą ir aktyvų prisidėjimą reiškiami padėka:

Nuertingeno apskrityje UNRRA'os direktoriui R. Maingeot ir direktijos tarnautojams — sukuriant organizacinio komiteto pirmininkui V. Simkui ir visam komitetui už vadovavimą; Nuertingeno apskr. kolonijų komendantams už visokeriopą paramą ir glaudų bendradarbiavimą; Nuertingeno gimnazijos direktoriui kun. Dambrauskui už patalpą ir globą; Nuertingeno lietuvių klebonui kun. A. Traškevičiui už atlaikytą šią progą iškilmingas pamaldas; „Apžvalgos“ Vyr. Redaktoriui A. Valentinui ir visam redakciniam kolektyvui už išsamų visų Nuertingeno apskrityje esančių lietuvių kolonijų veiklos aprašymą; dailininkui K. Žilinskui už meno parodos suorganizavimą ir produktų joje su savo kūrinių dalyvavimą; dailininkams: Gr. Butauskaitei — Firinauskienei, J. Firinauskiui, Osmolskiui, L. Vaitkui, Ad. Valeškai, J. Mažeikai už savo kūrinių išstatymą parodoje; p. Liaukui už diagramų parengimą, kurios ryškiai pavaizdavo mūsų valstybės įvairias gyvenimo sritis; topografui J. Andriui ir stud. V. Dideliui už pagaminimą parodai žemėlapių, vaizduojančių Vytauto gadinę ir lietuvių išblaškymą visame pasaulyje; žurnalistinei J. Sodačiui už surengimą parodoje spaudos ir informacijos skyriaus; dipl. ekon. Kvikiui už leidimą pasinaudoti slaptosios rezistencinės spaudos rinkinių, ženklais, ordinais ir kt. vertinga medžiaga; p.p. Dr. M. Žilinskienei, A. Griniuvienei ir Šliūpienei už liaudies meno skyriaus parodoje sutvarkymą, o kitų kolonijų ponioms už surinkimą eksponatų ir jų patikėjimą; sporto srities vadovams: Pakalniškiui, Miliui, Pilkauskui, Kriaučiūnui, taip pat visų komandų kapitonom bei sportininkams, ypatinga padėka mūsų reprezentacinei komandai „Sarūnui“, kuri savo apsilankymu sporto varžyboms pridavė didelės reikšmės;

menininkams: solistei Antaninai Dambrauskaitei, kuri nebedama didelės kelionės ir su ja susijusio vargo, neatsisakė programoje dalyvauti ir savo dalyvavimu programą

Gailestingųjų Seserų Mokyklos Nuertingene lektoriai ir mokinės reiškia mokyklos klausytojai

p. G. CHVEDUKIENEI

nuosirdžią užuojautą dėl jos Mamytės mirties.

praturtino, atsisakydama nuo honoraro ir kelionės išlaidų; solistei Sofijai Adomaitienei, „Sietyno“ kolektyvo ir kamerinio kvinteto vadovui Alg. Kačanauskui, Weiheimo vyrų choro dirigentui St. Paškevičiui, koncertmeisteriui pianistui Kalvaičiui, choristams, tautinių šokių šokėjams ir griežikams; programos techniškam vadovui p. Birmantui ir p. Rutkūnui; atskaitomybę pravedusiam p. insp. K. Pazemėnui ir p. Bruškiui; ukių reikalus tvarkiusiems p. p. Batūrai, Nenortui ir Rusgiui; vertėjams: p. p. J. Kazickui, kun. Dakinevičiui, Lešinskui ir Baltaragiui; nuosavomis mašinomis šventę rengiant patarnavusiems Dr. N. Baubliui, p. Malioriui, p. V. Dagiui ir inž. Snarskiui; prie parengimo prisidėjusioms p. p. Valavičienei, Žilinskienei, Snarskienei, Baublienei, Romeikaitei, Didelienei, Petruškienei, Norvaišienei, Vaitkevičienei ir Zukienei; taip pat minėjime aktyviai dalyvavusioms ir įvairiais būdais prie minėjimo prisidėjusioms organizacijoms ir mokykloms, gimnazijos auklėtiniams, skautams ir pasakiriams asmenims, kurie vienu ar kitu būdu prie minėjimo yra prisidėję.

Visų Nuertingeno apskrityje gyvenančių lietuvių vardu reiškiami nuosirdžią padėką.

Nuertingeno apskrities Lietuvių Svietimo ir Kultūros Taryba

KRONIKA

DAINŲ IR ARIJŲ VAKARAS

Kirchheimas. Lapkričio 12 d. Kirchheimo lietuvių bendruomenė turėjo progos gėrėtis op. solistės Vincės Jonuškaitės puikiu koncertu. Solistė padainavo Grudžio, Talat-Kelpšos, A. Kačanausko. K. V. Banaičio ir VI. Jakubėno lietuviškų liaudies dainų ir įvairių operų arijas lietuvių, italų ir prancūzų kalba.

P. RŪTENIO IR ST. KALVAIČIO KONCERTAS

Stutgartas. Lapkričio 14 d. Bad Canstate, lietuvių stovykloje įvyko Insbruko operos solisto Pauliaus Rūtenio ir Kauno Didžiojo Teatro koncertmeisterio St. Kalvaičio dainų ir muzikos vakaras. Paulius Rūtenis padainavo lietuviškų liaudies dainų ir įvairių operų arijas. St. Kalvaitis išpildė žymiųjų muzikų kūrinius. Vakaras — koncertas praėjo dideliu pasisekimu. Koncerte dalyvavo netik Bad Canstato, bet ir kitų Stutgarto stovyklų lietuviai ir nemažas skaičius vokiečių.

REDAKCIJOS PRANEŠIMAS

Dėl techniško kliūčių, šis „Apžvalgos“ numeris išeina 4 psl.

DIEVS SVĖTĖ LATVIJŲ!

Po žiaurių audrų ir piktų vėjų siautimo — ateina tykus pavasaris. Pajutę pirmuosius skaisčios saulutės spindulius, iš purvinos ir dar ledais sukaustytos žemės ima kaltis pirmieji pavasario gėlių gležnučiai žiedeliai. Yra tai amžinai nenutrūkstancios gyvybės grandinės ženklai, reiškiantieji mirties menkystos nugalėjimą. Giltinės piūtis ateina žiauriai ir staigiai, bet amžinosios gyvybės siūlo pakirsti neįstengia: kas žydėjo — tas ir vėl kada nors žydės . . .

Prieš dvidešimt aštuonerius metus prie gintarinių Baltijos krantų pražydė trys baltos lelijos. Tai buvo dar šiurpus metų laikas, žemė tyvuliavo sumintu karo purvu ir kvepėjo krauju, o gaisrų pašvais-tės aplinkui dar tik vos blėso. Bet baltosios lelijos, nors purve ir degesiuose pražydusios, greit stiepėsi į saulę. Viena jų lelijų buvo vardu Latvija ir ji žydėjo vidury tarpe kitų dviejų . . . Ji išskleidė savo žiedą 1918 m. lapkričio 18 dieną.

Ištisus amžius svetimieji trypė tą vietą, idant gėlės nepažydytų. Bet atėjo diena — ir pražydė . . . Pikti ir klastingai demonai tada slankiojo žemėje tarp karo griūvėsių, tykodami sunaikinti tai, kas atgimsta. Peilius dantyse įsikandę, kaip neprieteliai piktieji, jie klastingai slinko nukirsti pražydusias lelijas. Ir jų buvo daug: ir iš vakarų ir iš šiaurės.

Bet tada atsirado daug narsių ir ryžtingų Latvijos, sūnų, kurie skubėjo ginti savąją leliją nuo piktųjų priešių. Vėl sužibo aplinkui slaubingos gaisrų pašvais-tės, sudundo patrankos ir sužvangėjo kardai. Danguva paraudo nuo kraujo . . . Tai buvo šventasis karas už laisvę, nepriklausomybę ir garbę. Ir pilkieji Latvijos didvyriai jį laimėjo, išmušdami kardus iš galingų ir piktų slibinų rankų. Jie sodriai aplaistė dar savo krauju žemę ir tūkstančiai pilkų medinių kryželių išdygo ten, kur žydėjo ir stiepėsi į saulę jų lelija — Latvija.

Ir kiekvienais metais lapkričio 18 dieną daug tūkstančių latvių rinkdavosi į Brolių Kapus ir prie tų pilkųjų karžygių kryžių didelių dvasios pakilimu giedodavo:

— Dievs svėti Latviją . . .

Bet kilo vėl negandai, audros ir pikti viesulai. Ir šiais metais latvių tauta su karčiu ir giliu liūdesiu širdyje mini savo Nepriklausomybės su-kaktį, nes nebėra nė vienos iš trijų lelijų, žydėjusių Baltijos pakrantėje . . . Ar pakando jas piktos šalnos? Ne. Atėjo galingas slibinas ir vienu mostelėjimu nukirto visas piau-tuvu . . .

Kaip benamiai, išblaškyti po tolimus svetimus kraštus —

minės latviai savo laisvės su-kaktį. Tūkstančiai jų minės toliausiose šaltose tundrose ir tūkstančiai likusių tėvynėje laisvę minės baltuosiose kalėjimų rūsiuose ir prie mirties duobių . . . Nesirinks minios Rygoje prie Brolių Kapų, neplevėsuos laisvės vėliavos Liepojuje nei žydriojoje Vens-pilėje. Tenai bus tylu, tik kartumas gyvens širdyse ir laisvės ilgesys klajos tarp vergijos žvangėjimų.

Bet visa, kas yra pikta, nėra amžina. Po audrų vėl švysteli saulė. Kaip gyvybės, taip ir laisvės grandinė yra amžina. Kas žydėjo — tas žydės ir vėl. Ir lelijos vėl žydės prie Baltijos . . .

Sirsniği sveicinam brėlu tauta!

Lai dzīvo Brīva Latvija!

Alb. V.—as

AMZINOJI . . .

(Atkelta iš 2 psl.)

Jonų kronų. Šveicarijos aukso rezervai padidėjo 1.3000 milijonais frankų. Prie to reikia dar pridėti 1.185 milijonus frankų aukso, kurį supirko ne notų bankas, bet valstybės iždas. Bendrai šiandieniniai Šveicarijos aukso rezervai siekia milijoninę 6 milijardų frankų sumą! Kiekvienam Šveicarijos gyventojui tenka toks aukso kiekis, kurio neviršija jokia pasaulio valstybė, net JAV.

Zinoma, tokių didžiulių aukso išteklių turėjimas Šveicarijos vyriausybei teikia daug rūpesčių. Yra pavojus, kad augant aukso rezervui, augs ir notų apyvarta ir tuo pačiu padidės gyventojų perkamoji galia. Kad būtų išvengta to pavojaus, Šveicarijos valstybės iždas pats perėmė didelius aukso rezervus. Namona, kad Šveicarijos vyriausybė netrukdytų aukso išplaukimo, kaip netrukdytų jo įplaukimo, jei ji ir toliau norės išlaikyti savo gerą finansinį vardą. Nes Šveicarija dar ir šiandien yra laikoma kraštu, kur auksas jaučiasi saugiausiai.

B-kus

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRA Team. Išeina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidžia ir redaguoja Redakcinė Kolek-tija. Ats. red. Alb. Valentinas. — Prenumerata 1 mėn. RM. 6,—; atskiras numeris 50 Pf. Redakcija ir administracija: (14a) Nuertingen, Katharinenstr. 31/1. — Ein-s-ta: Apžvalga Giro-Konto Nr. 2255 in Sparkasse Kirchheim/Teck (14a). Spaudžia: A. Gottliebs & J. Osswalds Buchdruck., Kirchheim/Teck.